

Taula rodona Espai Despuig. Otos, 16 de novembre de 2013

Maria Josep GARCIA
Presidenta de l'Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida

Bon dia. Benvinguts a Otos, benvinguts a la Vall d'Albaida. En primer lloc vull agrair a l'Institut Ramon Muntaner la confiança atorgada a l'Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida per col·laborar en la organització de la VIII edició de l'Espai Despuig. Des d'ací, el nostre agraïment també a l'Ajuntament d'Otos, al seu alcalde, i sobretot al regidor de Cultura, Tino Pla, que ens ha obert el seu poble i aquest espai, el Palau de Sant Josep per organitzar aquest acte. Quan vàrem estar pensant en quin lloc ubicariem aquesta activitat, sense cap dubte vam pensar en Otos, pel seu atractiu tan especial que té, per a la nostra cultura i per al nostre país, per ser un poble emprenedor i amb una multitud d'iniciatives culturals de gran qualitat.

Per a nosaltres, ha suposat un repte treballar amb vosaltres i vull agrair la tasca realitzada per Josep Albinyana, per Josep Calatayud i per tota la Junta de l'IEVA, que ha estat treballat perquè tot açò funcionara avui.

També vull donar la benvinguda a la Vall d'Albaida a totes les persones que avui heu vingut a acompanyar-nos des de les terres del nord.

Abans d'encetar l'acte permeteu-me que felicite l'Institut Ramon Muntaner i l'Institut d'Estudis Catalans pel seu desè aniversari; el vostre paper com a eina de suport als centres i instituts locals i comarcals de parla catalana és molt important. Enhorabona.

Traslladeu aquesta felicitació al vostre president, Lluís Puig, i rebeu la més grata felicitació a tots els qui hui sou aquí, encapçalats per Josep Santesmases, vicepresident de l'IRMU, i per Maria Carme Jiménez, directora de l'IRMU. I ja, sense més preàmbuls, disculpeu aquesta mitja horeta de retard que hem tingut, però ja sabeu que l'oratge ens ha impedit complir un poc amb els temps. Sembla que les retallades també ens han vingut amb l'oratge. De l'estiu hem passat a

l'hivern, i la tardor s'ha quedat retallada i hui ho hem comprovat.

Encetem aquest Espai Despuig, la seua vuitena edició, parlant un poc dels seus orígens. L'any 2004 va tenir lloc a Tortosa la primera edició de l'Espai Despuig. Aquest Espai deu el seu nom a l'escriptor i humanista tortosí Cristòfol Despuig, que escrigué l'obra en prosa més interessant del segle XVI: ***Los coloquis de la insigne ciutat de Tortosa***. Veient de què tractava, en aquesta obra es produeix un debat entre els tortosins Favio i Livio i el cavaller valencià Pere, que acabava d'arribar a Tortosa i a qui expliquen la història i la bellesa de la ciutat, però també els seus problemes comentant i criticant diversos aspectes de la Tortosa renaixentista. A l'Espai Despuig es pretén això mateix, fomentar la crítica i l'anàlisi des de diverses perspectives de l'actualitat dels territoris de parla catalana i, per aquest motiu, l'Espai Despuig té com a objectiu ser un punt de trobada on els centres d'estudis puguen debatre tots aquells temes que els siguin d'interès. Aquest Espai es realitza de forma bianual i es publiquen les aportacions que es realitzen en un volum que es presenta tots els anys i que hui el podeu veure en la tauleta de l'entrada, i que també el tenim ací en la taula. També podeu veure totes les intervencions de l'Espai Despuig en el seu web, tot allò que s'ha tractat fins ara.

És la primera vegada que la Vall d'Albaida participa en aquest esdeveniment i m'agradaria donar a conèixer més a la gent d'ací què és l'Espai Despuig i la seua trajectòria.

En el primer Espai Despuig, es va parlar sobre l'ús i abús del patrimoni en els territoris de parla catalana; en el segon, es va tractar el tema de la recerca, divulgació i paper dels centres d'estudis i de les universitats; en el tercer, es van posar damunt la taula els centres d'estudis i la dinamització social: problemàtiques i estratègies en relació amb el seu entorn; en el quart, es va treballar la recerca local davant les problemàtiques del segle XXI; el cinquè es va centrar en les realitats administratives, la visió global de la cultura catalana des de la diversitat territorial; en el sisè, els estudis locals i l'educació; en el setè, l'associacionisme i els equipaments culturals al territori, la cooperació per a la mediació, i ara, en el vuitè Espai Despuig, parlarem sobre el paper de l'associacionisme cultural en el segle XXI.

Amb aquest tema que des de l'Institut Ramon Muntaner ens van proposar, sabrem si les associacions culturals s'adapten als canvis, què passa, quines transformacions s'estan realitzant, com està afectant-los la crisi, com es pot contribuir des de les associacions culturals a superar la crisi i quina és la seua repercussió en l'entorn. Totes aquestes qüestions són les que avui tractarem ací.

Bé, a la meua dreta, tenim Josep Vicent Frechina, president de la Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià; després hi ha Emma Rodrigues, que és la presidenta de l'Associació d'Amics de la Unesco; a continuació, hi ha Josep San-

tesmases, que és president de la Coordinadora de Parla Catalana i el vicepresident de l'Institut Ramon Muntaner. A la meua esquerra, Josep Almeria, president de la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana; després, Rafa Cano, que és el representant de la Coordinadora Ecologista de la Vall d'Albaida i, al seu costat, Carme Domènech, portaveu de les associacions culturals de la comarca, és vocal de l'Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida. Excusem la no assistència de Pau Raussell, que havia de ser ací, però que al final per problemes d'agenda no ha pogut vindre. I amb aquesta presentació anem a iniciar la taula rodona.

Som sis persones a parlar, i tenim moltes coses a dir. Encetem l'acte analitzant diverses qüestions.

Les associacions ací representades, que tenen una àmplia trajectòria, han vist la seva activitat afectada per tot el que està passant? Estem vivint una societat de canvis, uns canvis que cada volta són més accelerats, com afecten aquests canvis a les associacions? Han influït en la relació amb els socis, en la participació, en l'actitud de les persones i de les entitats que hi col·laboren? O cada associació està vivint la seua particular situació? O està afectant en res? Continuem en la mateixa línia que els anys anteriors?

Tenen la paraula...

La següent pregunta que volíem fer als membres de la taula era en quina mesura la crisi ens havia afectat, tant des del punt de vista econòmic d'ajudes, i subvencions. Les associacions tenen menys socis, menys subvencions? Tot açò ha disminuït la capacitat que tenen en el seu àmbit d'actuació, en les relacions i la col·laboració amb l'Administració pública? Són les relacions més difícils? Quines mesures han hagut d'adoptar per navegar en aquesta crisi? S'ha hagut de recórrer a la imaginació, a reinventar-se, a cercar altres formes de traure diners, com per exemple els mecenatges o els llocs web tipus Verkami? O es demana ajut a tot el món? Que és el que està passant? Com s'ho estant plantejant?

Tenen la paraula...

I, per acabar, voldríem saber si esteu satisfets amb el vostre model, amb el paper que juguen les vostres associacions; si realment hi ha incidència en la societat, i què podríem fer per canviar, per millorar. Quina demanda veieu que hi ha en la societat? Què és el que ens agradaria fer? Anem, tal volta, a parlar de somnis ja, o d'una utopia? Quina és la nostra projecció cap al futur de les nostres entitats?

Moltes gràcies a tots els participants i, com a conclusió final, podríem dir que les associacions culturals han actuat com a eixos vertebradors dels valors i l'estima del patrimoni cultural del nostre país, amb iniciatives i actuacions com a testimoni de fets i expressions populars ben assumides. Lluny d'interessos lucratis, les aspiracions associatives han anat adreçades a la cohesió social i a la potenciació cultural.

El moviment associatiu de caràcter cultural viu immers en les transformacions, la recerca de nous camins i els reptes de la globalització de la societat del segle XXI. La dinàmica dels temps ha fet que l'associacionisme no haja de suplir serveis, sinó que passe a una situació basada en la col·laboració, la coordinació i la complementarietat amb les institucions públiques democràtiques, per garantir conjuntament l'accés de tots els ciutadans a la cultura.

L'adaptabilitat de les entitats culturals en el context canviant de la societat del segle XXI es manifesta en el manteniment de la presència activa de les iniciatives i inquietuds de la gent que les integra. Contribueixen de manera efectiva i notòria a l'enriquiment i potenciació de les celebracions i manifestacions culturals dels nuclis de població on estan establertes. Constatem que, actualment, les associacions culturals constitueixen un fogar estés per tot el territori català com a estructures de dinamització i cohesió socials.

Moltes gràcies a tots i totes.